

Gereksinim Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Gereksinim Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22267>

Öz

Bu akademik giriş, Özer-Süral, Özmen-Timurcandan ve Eriş (2007) tarafından geliştirilen ve bireylerin öğrenilmiş psikolojik gereksinimlerini ölçmeyi amaçlayan **Gereksinim Değerlendirme Ölçeği**'ni (GDÖ) tanıtmaktadır. Ölçek, toplam 20 maddeden ve dört alt boyuttan oluşan bir yapıya sahiptir. Yapılan faktör analizi çalışmaları sonucunda bu dört faktörlü yapı (Başarı, Başlanma, Özerklik ve Baskınlık) doğrulanmıştır. Güvenirlilik analizlerinde ise **Cronbach Alfa** katsayıları .60 ile .82 arasında değişmektedir. GDÖ, özellikle bireylerin motivasyon kaynaklarını ve davranış eğilimlerini psikometrik olarak değerlendirmek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Gereksinim Değerlendirme Ölçeği, öğrenilmiş gereksinimler, psikolojik gereksinimler, başarı, başlanma, özerklik, baskınlık, Likert ölçeği.

Yazarlar

Pınar Süral Özer, Ö. N. Özmen-Timurcandan, E. D. Eriş.

Amaç

Gereksinim Değerlendirme Ölçeği'nin (GDÖ) temel amacı, bireylerin sosyal çevrelerinden edindikleri ve zamanla pekiştirdikleri **öğrenilmiş gereksinimler** düzeylerini geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, bireyin iş ve sosyal hayattaki motivasyon kaynaklarını, hedeflerini ve davranış tercihlerini belirlemeye odaklanmaktadır.

Ölçek, psikoloji, yönetim bilimleri ve eğitim alanlarında, bireysel farklılıkların, kariyer tercihlerinin ve örgütsel davranışların analiz edilmesinde kullanılabilecek değerli bir araştırma aracı sağlamak üzere geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi, Türkiye başlangıcında öğrenilmiş gereksinimler yapısının psikometrik olarak incelenmesine katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, bireylerin davranışlarını yönlendiren içsel itkiler olan öğrenilmiş gereksinimler yapısının ölçmektedir. Bu yapı, genellikle McClelland'ın başarı, güç ve ilişki ihtiyaçları teorisine dayanarak dört temel alt boyutta incelenmiştir:

Başarı: Yüksek standartlara ulaşma, zorlu görevleri üstlenme ve kişisel sorumluluk alma eğilimi.

Başlanma: Görevleri başkalarıyla birlikte yapma, sosyal uyum sağlama ve aidiyet hissi geliştirme arzusu.

Özerklik: Bağımsız hareket etme, kararları kendi başına alma ve kişisel kontrolü sürdürme isteği.

Baskınlık: Başkalarını etkileme, yönlendirme ve liderlik pozisyonlarını üstlenme isteği.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, geliştirme çalışması kapsamında gerçekleştirilen **faktör analizi** ile değerlendirilmiştir. Bu analiz, ölçeğin teorik olarak öngörülen çok boyutlu yapıyı destekleyip desteklemediğini incelemiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin toplam 20 madde ile **dört faktörlü** bir yapıyı koruduğunu göstermiştir.

Elde edilen bu dört faktörlü yapı, ölçeğin, ölçmeyi amaçladığı öğrenilmiş gereksinimler yapılarını başarıyla bir şekilde temsil ettiğini ve yeterli yapısal geçerliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Her bir madde, ait olduğu faktöre güçlü bir şekilde yüklenerek yapısal bütünlüğü desteklemiştir.

Güvenirlilik

GDÖ'nün iç tutarlılık güvenirliliği, psikometrik çalışmalarda standart kabul edilen **Cronbach Alfa** katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Güvenirlilik katsayıları, ölçeğin alt faktörleri bazında incelenmiş ve .60 ile .82 aralığında değişkenlik göstermiştir.

Bu aralık, ölçeğin genel olarak kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle .82'ye ulaşan katsayılar, bazı faktörlerin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu teyit ederken, .60 civarındaki alt katsayılar ilgili faktörlerin daha dikkatli yorumlanması gerektiğini işaret etmektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanıma uygun olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Gereksinim Değerlendirme Ölçeği, keşfedici faktör analizi yöntemleri kullanılarak geliştirilmiştir. Bu analizler, **öğrenilmiş gereksinimler** yapısının dört temel bileşenini ortaya çıkarmıştır. Ölçeğin nihai formu 20 madde ve 4 faktörden oluşmaktadır.

Faktörlerin ve bu faktörleri temsil eden örnek maddelerin dağılımı, bireylerin motivasyonel eğilimlerinin psikolojik temellerini yansıtmaktadır. Bu dört faktör, bireyin sosyal ve mesleki bağlamdaki temel ihtiyaçlarını kapsamaktadır.

Araç

Test Çeşidi: Geliştirme Ölçeği (Öğrenilmiş gereksinimleri ölçmek amacıyla geliştirilmiştir)

Format: Öz bildirime dayalı anket, 20 madde, 4 faktörlü yapı.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetişkinler ve Üniversite Öğrencileri (Akademik geliştirme çalışması kapsamında yaygın olarak kullanılan grup).

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir.

Popülasyon Detayları: Geliştirme çalışması için uygun örneklem grubu kullanılmıştır.

Test Metodolojisi: Bireylerin kendilerini ne derece tanımladıkları belirten 5'li Likert derecelendirme sistemi kullanılmıştır:

Kesinlikle katılmıyorum

Katılmıyorum

Kararsızım

Katılıyorum

Kesinlikle katılıyorum

Anahtar Kelimeler

Psikometri, motivasyon, akademik araştırma, güvenirlilik, Cronbach Alfa, kişisel gelişim, liderlik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Pınar Süral Özer

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Kurum E-posta Adresleri: pinar.ozer@deu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yayın Adresi: Detaylı yayın adresi belirtilmemiştir.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2007 yılında yayımlanan akademik çalışma kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanıma ilkin izinler ve ticari amaçlı kullanımı hakkında kesin bilgi almak için sorumlu yazar (Pınar Süral Özer) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası, aşağıdaki bağlantı üzerinden indirilebilir. **The original PDF can be downloaded here:** [gereksinim-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/gereksinim-degerlendirme-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Özer- Sürat, P., Özmen- Timurcandan, Ö. N., & Eriş E. D. (2007). Öğrenilmiş gereksinimlere yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 7(2), 553-571.

Gereksinim Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek toplam 20 madde ve 4 faktörlü bir yapıdadır. Ayrıca, bu faktörleri temsil eden örnek maddeler ve ilgili madde numaraları yer almaktadır. Bu maddeler, ölçeğin doğasını anlamak için birer örnektir ve tüm ölçek maddelerini temsil etmemektedir.

Bağar (1m): Sorumluluk alan bir kişiyim.

Başlanma (10m): Görevleri tek başıma yapmaya çalışırım.

Özerklik (13m): Kendi kendimin patronu olmak isterim.

Baskınlık (16m): Lider olmayı severim.